

ELOKUVA

Maaton mies

Palestiinalaisohjaaja katsoo maailmaa ikuisena ulkopuolisena.

Elia Suleiman: *It Must Be Heaven*. Rakkautta & Anarkiaa -festivaaleilla Helsingissä 17.–27.9.

Elia Suleiman on maailman tunnetuin palestiinalainen elokuvantekijä. Palestiinalaisten elokuvantekijöiden asemasta kertoo jotain, että Suleiman ei ole edes kaikkien elokuvaharrastajien tuntema nimi. Hänen uusin elokuvansa *It Must Be Heaven* on enemmän festivaalisuosikki kuin teos, joka saisi laajan kaupallisen levityksen.

Suleiman ei halua ottaa Palestiinan asian edistäjän poliittista roolia. Hän on enemmän surrealisti. Silti hänen taiteensa liittyy nimenomaan identiteettiin ja omiin kokemuksiin.

”Varhaisten elokuvieni kriittisyys liittyi siihen, miten pahasti

petyin mediaan. Uutiset Palestiinasta olivat aina vääristyneitä”, Suleiman sanoo.

”Halusin kertoa elokuvillani vaihtoehtoista tarinaa. Ne olivat reaktio. Myöhemmin elokuvistani on tullut itsearviointia. En yritä enää korjata mitään. Sääli on viimeinen asia, jota kaipaam.”

SULEIMANIN oma identiteetti ei ole uhri, jollaisiksi Palestiinan asukkaita on alueen kiistoista ja väkivaltaisuuksista kertovissa uutisissa jo vuosikymmenien ajan roolitettu. Hän on kasvanut nasaretilaisessa ortodoksikristityssä perheessä.

Ohjaajaa voi pitää helposti lähestyttävän absurdiikan mestarin **Jacques Tatin** ja asetelmallisia tilannekuvia rakentavan **Roy Anderssonin** hengenheimolai-

senä. Tyyli on ajaton ja siksi päivänpolitiikkaa hylkivä.

”Huomaan etsiväni mahdollisimman puhdasta ilmaisua. Sitä, kuinka vähällä voisi sanoa mahdollisimman paljon.”

NASARETIIN, Pariisiin ja New Yorkiin sijoittuva elokuva etenee ilman yhtä tarinasäiettä.

Kohtaukset ovat vinjettejä, joissa paljastuu jonkin arkisen asian koomisuus. Näkökulma on Suleimanin, joka esiintyy itse kuvissa tarkkailevana, hiljaisena miehenä ilman kotimaata.

”Hiljaisuudessa on voimaa: se muistuttaa, että osaamme ajatella itse.”

Usein muukalaisen läsnäolo paljastaa tilanteen hupsuuden, ikään kuin hän olisi nämä tilanteet synnyttäneen ja niitä ylläpitävän kulttuurin omatunto.

Elia Suleiman.

Hahmo on omakuva, mutta Suleimanin mukaan myös vieraannuttava pilakuva.

”Hahmo ei ole mikään päähenkilö. Hän on osa maisemaa. Jotta hahmostani ei tule auktoriteetti eikä samastumiskohde, hänen tulee olla hiljainen.”

Usein tilanteisiin liittyy aseistautunut viranomainen tai siviili. Katsoja voi halutessaan nähdä siinä viittauksen palestiinalaisen kokemukseen maailmasta.

SULEIMAN on tehnyt elokuvia pian 30 vuotta, mutta harvakseltaan. *Katoamisen kronikka* (1996) ja *Rakkautta ja kärsimyksen kronikka* (2002) on nähty Ylellä. Jälkimmäinen sai Suomessa myös teatterilevityksen nimellä *Tapah-tuipa kerran Israelissa*. Omasta sukutarinasta ammentava *The Time That Remains* (2009) on Suleimanin ehkä tunnetuin elokuva, mutta Suomessa se on nähty ainoastaan elokuvafestivaaleilla.

It Must Be Heaven on ohjaajan neljäs pitkä elokuva. Se kilpaili Cannesissa, jossa *Rakkautta ja kärsimyksen kronikka* voitti vuonna 2002 tuomariston palkinnon.

Puhe on vähentynyt Suleimanin teoksissa elokuva elokuvalta. Ohjaajan mukaan dialogi on elokuvissa usein turha lukuohje kuville.

”Mikään ei ole elokuvassa niin hallitseva ääni kuin hiljaisuus. Se pakottaa kuuntelemaan ja keskittymään”, hän sanoo.

”Hiljaisuus muistuttaa kaiken väliaikaisuudesta. Sen vallitessa voi helposti ajautua pohtimaan omaa suhdettaan ympäröivään maailmaan.”

Suleimanin mukaan vallonpitäjät pelkäävät hiljaisuutta.

”He suosivat tasaista, harhauttavaa melua. Hiljaisuudessa on voimaa: se muistuttaa, että osaamme ajatella itse. Osaamme kyseenalaistaa.” ■

KALLE KINNUNEN